

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Sive Commentarius In Regulas Juris Pontificii, Qvæ In Libro Qvinto, Et
Sexto Decretalium Continentvr

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1659

Regvla XIII. Ignorantia facti, non iuris excusat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61853)

odio, vel amore personarum. Hoc enim non est Iudicis sententiam exequi, sed suam, quam corruptus passione animus suggerit. *c. Officia. c. non frustra. 23. q. 5.*

Hinc merito *Dambouderus in praxi crim. c. 153.* monet Magistratum, ut cum iudicio deligant carnifices, qui liberi sint à communibus alioqui vitiis crudelitate, vindicta, maledicentia, & similibus. Nam ab homicidio, & iniquitate tum iudicem, tum executores, excusare debent tria hæc, causa iusta, ordo juris, & animus iustus. *Deuter. 21. Num. 35. Caiet. in V. Iudex.*

III. Obj. Iudex sine culpa minoribus favet, majoribus non favet, etiã in pari causa, vel contractu. Nam læsum in contractu minorem restituit, majore non restituit. 2 In pari delicto alia pœna servus plectitur, alia ingenuus. *l. divus. tit. de off. præ. 3. in c. clerico dist. 50. c. 3. de off. legati.* Pontifex justam pœnam remittit delinquenti propter affectionem suam.

R. Ad hæc, & similia, quæ magno numero opponuntur, communis explicatio est, quod respectus non fit ad personam ut licet, sed qualitatem aliquam personæ congenitam, vel propriam. Parcitur v. g. pupillo, & minori, non

parcitur majori in eodem delicto, quia propter imbecillitatē ætatis, & discretionis minus censetur culpabilis juvenis, quam senex. Durius plectitur servus, quam ingenuus, quia præsumitur ex conditione servi, quod magis ex malitia delinquat, quam ingenuus, qui ad omnem honestatem à puero institutus est. Ac proinde modus isto indulgentiæ ipsæ etiam legibus permittitur. *l. 3. C. de integ. rest. tot. tit. tit. de minorib.*

Quod verò ad remissionem, seu condonationem pœnæ spectat ex 3. Parte Summæ nostræ tit. 3. §. 1. constat, supremo Principi licere, vel partem supplicii, vel totum condonare. Nihil igitur contra justitiam Pontifex egit, cum in in citatis capitibus animi sui benignitate pœnam aliã debitam remisit. Ipsi enim jus totum subjectum est, ut dispensare in illo largissimè possit, nullo casu exempto, modo rationabilis causa non desit, quemadmodum *Sylv. & alii Canonici Iuris interpretes* fatentur. *v. qua. dixi in Summ. Part. 1. tit. 14. §. 2. Soto l. 3. de iustit. q. ult. ar. 5. Valentia in 2. 2. dist. 5. q. 7. pun. 4. Franc. Leo in Thesaur. Ecclæs. Part. 1. c. 1 & 15.*

REGULA XIII.

Ignorantia facti, non iuris excusat.

Hujus regulæ exempla extant in *c. unico. de ordinatis ab Episcopo. c. 2. de cognat. spirit. c. pen. de clerico ex. comm.*

c. Si beneficia. c. Eum. qui de præbend. l. 6. Denique l. 1. tit. de iuris & facti ignor. l. Ignorantia est privatio scientiæ

seu cognitionis, quam quis acquirere paruit. Ab errore (cum quo I. C. male confundunt) differt, quod hic in iudicio quodam positivo consistit, cum ignorantia negatione contenta sit. Alia est facti seu proprii, seu alieni, cum ignoras, quid alii de te concluderint, vel quid tu ipse ante 30. annos volueris. Iuris vel communis, vel particularis, divini, vel humani esse potest. Tam facti, quam Iuris duplex est, alia simplex, inculpabilis, & invincibilis, alia crassa, supina, vincibilis, malæ fidei, latæ culpæ, de quâ *Psal. 35. v. 4.* Noluit intelligere, ut benè ageret. De hac ignorantia non est hic sermo. Quomodo enim excusabit ignorantes, cum reos culpæ faciat?

II. Igitur sensus Regulæ est. Qui ignorantia alieni facti absque suâ culpâ laborat, excusationem meretur, quia facta aliena certo numero non continentur, sed infinita sunt, quæ proinde diligentissimam quemque & scientissimum fugere possunt. *Comitol. l. 5. q. 1. n. 8.* Proprii autem facti ignorantia, regulariter neminem excusat: quemadmodum nec ignorantia juris: ejus saltem, quod publicè propositum, & à plerisque cognitum est, unde illa Iuris Civilis Regula, *Quod quis ex culpa suâ damnum sentit, non intelligitur damnum sentire. V. Decium.*

Excipe 1. Cum de damno vitando agitur. 2. Cives nupèr adscriptos. 3. Agricolas. 4. Mulieres. 5. Milites. 6. Omnes spiritu pauperes, quibus talentum ingenii inconcessum. *l. 2. de iure fisci. l. Quamvis. c. de iu. & sa. ignor.* Ipsa etiam notitia legum, & statuto-

rum magis, & minus recipit. *V. Barb. hic. Card. Tufibum. V. Ignorantia. Menoch. de arb. l. 2. Centur. 2. casu 186. & præ omnibus Fachinaum l. 8. Controvers. c. 107. ubi, an, & quomodo ignorantia Iuris lata culpâ sit, octo conclusionibus explicat.*

III. Ampliandam Regulam censet *Peckius*, ut valeat etiam in foro conscientie, eò quod ignorantia juris præsertim divini non excusat in iudiciis animæ *c. si cupis. 16. q. 1.* Mox remittit Lectorem ad *Silvestri Summan V. Ignorantia. n. 7.* Verùm in citato *cap. Si cupis.* ignorantia non fit mentio. & *Silvester* cum Theologis diversam à Iurisperitorum opinionem profitetur, videlicet omnem ignorantiam quæ involuntaria, & invincibilis est, à peccato excusare. Quod verò ad pœnam juris attinet, de qua *n. 7.* agit, eam excusare solum, quæ non habet annexam negligentiam. Nihil igitur commune habent Theologi cum Iurisperitis, quæ in foro conscientie non est, ut in Civili, locus præsumptioni.

Quod verò subdit *Peckius*, etiam præsumi dolum in eo, qui jus ignorat, non quidem simpliciter, sed quando jus resistit actui, admitti potest, maxime si de jure Civili notorio, & indubitato loquatur. *V. Gail. l. 2. obs. 48.* Omnibus igitur consideratis non video modum ampliandi nostram Regulam nisi à parte objecti de omni jure naturali, divino, sacro, & profano loquatur, à parte personarum verò omnes complectatur, qui justam ignorantie causam non habent, ut *n. 11.* diximus. *V. Cotomium in Sum. Diana. V. Ignorantia.*

I V. Obj. 1. In imperio legibus subiecto plures vivunt imperiti juris, quam periti, cum impossibile sit aliter occupatis tot millia legum addiscere, & nosse. Quod si ideo puniendi sunt, injuriam patientur.

R. In illis, quorum res ad tribunal agitur, juris notitia præsumitur, non quod revera sit, sed quia esse debet saltem in illis, per quos agunt. Propterea unicuique Advocatus permittitur, cujus operâ, utatur in accusando, vel defendendo. Adde, quod qui notoriè rudes sunt, hac Regula non comprehenduntur juxta num. 11. V. *Caramuel Theol. fundam. n. 684.*

Obj. 2. Restitutio in integrum læsis indulta juris est; læso nihilominus, & hæredi ipsius etiam post annos centum petere licet, non obstante ignorantia juris. *Bald. in l. falsam. C. si ex falsâ causâ.*

R. In hac re, cum post tam longi temporis cessationem admittitur petitio restitutionis, non habetur juris ignorantia ratio, an obesse debeat ignorantibus, sed læsionis, quam quia intermedio tempore questi non sunt, præsumitur, eos involuntariè ignoraf-

se, cum nemo tam incurius sit, ut damnum passus injustè, non quærat auxilium, nec impleret officium judicis.

Obj. 3. *Ulpianus* vult veniam dari illis, qui juris ignorantia inducti falsum aliquid, & sibi noxium confessi sunt. *l. ult. tit. de interrogationib.*

R. In *l. citatâ* à Procuratore Cæsaris interrogatus quidam, hæredem se dixit esse, cum non esset: hunc propterea conveniri non posse decernitur. Ratio ex prædictis patet, quia esse, vel non esse hæredem facti est, non juris. Regula autem manifestè pronunciat facti ignorantiam excusare. V. S. *August. l. de duab. anim. c. 10. Socinum reg. 219. Menoch. de præsumpt. l. 6. præsumpt. 23. Farinac. in frag. criminalib. Part. 2. tit. 1. n. 207. Damasum in reg. 1. Barbof. inc. ab excommunicato. de rescriptis. Nav. Man. c. 23. n. 45. Tholosan. l. 30. Syntag. c. 10. Sayru l. 2. c. 2. S. Thom. 1. 2. q. 76. art. 3. Laym. l. 1. tract. 2. c. 4. num. 1. & seqq. Bonav. in 2. d. 22. art. 2. Castro l. 2. de lege pœnali. c. 14. Guido Papa. decis. 34. num. 2. Zerola Part. 1. V. Ignorans, seu Idiota. num. 2. Filliac. Tract. 12. cap. 3. num. 80. Duen. in reg. 129. Barth. Scio. num. in reg. 219. & 220.*

REGVLA XIV.

Cum quis in ius succedit alterius, iustam ignorantia causam censetur habere.

I. **H**ic Regulæ similis habetur *42. tit. de reg. iur.* Qui in alterius locum succedunt, iustam habent causam ignorantia, an id, quod peteretur, deberetur. Fidei iussores quoque non minus, quam hæ-